

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Norra Borgafjällens naturreservat i Dorotea kommun

---

(4 bilagor)

Beslut

Länstyrelsen i Västerbotten beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som redovisas på bifogad karta, bilaga 1, ska vara naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Norra Borgafjällen beslutar Länstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 3.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Fakta om naturreservatet

Administrativa uppgifter om naturreservatet.

Namn	Norra Borgafjällen
Dossiernummer	2402413
NVR-id	2058863
Natura 2000, områdeskod	Norra Borgafjällen, SE0810398
Kommun	Dorotea
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Cirka 90 km NV om Dorotea samhälle
Mittkoordinat	499542, 7197820 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation 36a, norra högfjällsregionen
Gräns	Se besluts-karta, bilaga 1

Markägare	Staten genom Statens Fastighetsverk och Naturvårdsverket
Fastigheter	Kronoöverloppsmarken 1:1, Borga 1:1
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal	19 659 hektar
Landareal	19 274 hektar
Areal skogsmark totalt	2 462 hektar (allt ovan fjällnära gränsen)
- varav fjällbjörkskog	1 642 hektar
- varav barrskog	820 hektar
Areal produktiv skog	575 hektar
Areal våtmark	740 hektar
Areal fjällhed och kalfjäll	16 072 hektar
Areal sjöar och vattendrag	385 hektar

Tabell med administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealer från nationellt marktäckedata (NMD).

Avgränsningen av naturtyper är huvudsakligen gjord med fjärranalys. Variationen i naturtyper är mer mångfacetterad i en större skala. Stora områden med videbuskage ingår framförallt i naturtyperna fjällbjörkskog, våtmark, fjällhed samt vid sjöar och vattendrag.

Syftet med naturreservatet

Syftet med Norra Borgafjällens naturreservat är att bevara och vårda områdets helhetsvärden i form av ett stort, sammanhängande fjällandskap med dess biologiska mångfald, naturliga processer och naturtyper. Syftet är också att vårda, bevara och återställa livsmiljöer knutna till ett betespräglat och i övrigt hävdad kulturlandskap, som också bidrar till områdets upplevelsevärden. Av människan påverkade, ej hävdgynnade habitat, ska kunna återställas till naturligast möjliga tillstånd.

I reservatet förekommande Natura 2000-naturtyper och -arter ska tillsammans med övriga livsmiljöer med sina naturligt förekommande växter och djur bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna se och uppleva för fjällen och fjällskogarna typiska natur- och kulturmiljöer och arter. Naturreservatet ska även tillgodose behovet av mer ostörda och opåverkade miljöer.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak tillgodoses genom att naturmiljöerna utvecklas fritt genom intern dynamik. Naturliga processer såsom översvämning, stormfällning, frostvittring, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört. Skötselåtgärder kan genomföras för att bevara hävdgynnade arter. Skötselåtgärder kan också genomföras för att bevara och återställa livsmiljöer för naturreservatets rödlistade arter och övriga skyddsvärda arter. Det ska i delar med påverkan från skogsbruk, dikning, dämning eller andra anläggningar kunna genomföras naturvårdande restaureringsåtgärder av naturmiljöer för att gynna områdets naturliga biologiska mångfald och ekologiska funktioner. För området främmande arter ska kunna tas bort.

Åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv. För förståelsen av landskapets utseende och funktion kan några intressanta kulturhistoriska element synliggöras. Åtgärder får vid behov vidtas för att förebygga slitage och påverkan på mark-, växt- och djurliv. Bevarande av attraktiva miljöer utan ljus- och ljudstörningar ska särskilt beaktas.

Skälen till beslutet

Skälen till naturreservatsbildningen är att långsiktigt bevara Norra Borgafjällens höga värden kopplat till natur, geovetenskap och friluftsliv. Reservatet utgörs av ett stort, obrutet, ståtligt och varierat fjällområde med hög grad av naturlighet, många olika representativa naturtyper och arter. Reservatet är inte genombrutet av vägar och ledningsgator och har ringa påverkan av modernt skogsbruk, dämning, dikning och liknande. Området har egenskaper och strukturer som utvecklats under förutsättning att naturliga processer fått verka ostört under lång tid. Exempelvis har reservatets skogar mycket låg grad av påverkan och innehåller rikligt med naturskogsstrukturer som gamla träd, grova träd och död ved. Våtmarkerna, sjöarna och vattendragen har bra vattenkvalité och är till största delen fysiologiskt och hydrologiskt opåverkade. Kring Borgafjäll finns viss påverkan av bl.a. diken och terrängkörning. Sjöarna och vattendragen hyser naturliga fiskstammar. Det finns också spridda öppna ängsmarker och betesmarker med förekomst av hävdgynnade arter. Reservatet har också en intressant och vacker geomorfologi med bl.a. djupt utskurna fjälldalar, rasbranter och vidsträckta moränbacklandskap.

Naturreservatets stora variation i naturtyper, klimat och geologiska förhållanden gör att området också erbjuder livsmiljöer för många skyddsvärda arter, bl.a. förekommer de stora rovdjuren björn, järv och lodjur liksom tidvis fjälluggla, fjällvråk, jaktfalk och kungsörn. Området är också betydelsefullt för den akut hotade fjällräven. Förutom typiska fjällarter

finns bl.a. en värdefull kalkgynnad flora och växter som enbart är funna på serpentenberg.

Naturresevatets stora areal i väglöst land ger de ingående ekosystemen möjlighet att bevaras och utvecklas genom naturlig succession. För att bevara och utveckla områdets naturvärden kan skötselåtgärder behöva genomföras för att gynna skyddsvärda arter och bibehålla öppna miljöer på ängsmark, fjällhedar, våtmarker och annan öppen mark. Restaureringsåtgärder kan behöva genomföras för att återställa struktur och hydrologi i områdets vattenmiljöer och våtmarker.

Naturresevatet har höga upplevelsevärden, flera intressanta besöksmål och goda förutsättningar för olika friluftaktiviteter året om. Mångfalden av för fjällen typiska naturtyper och geologiska formationer samt intressant kulturhistoria förhöjer friluftsupplevelserna och bidrar till förståelsen för landskapets utveckling samt äldre tiders nyttjande av området. Ett väl utbyggt system av vandrings-, skid- och skoterleder samt närheten till väg och turistorten Borgafjäll med service förstärker naturresevatets friluftsvärden. I resevatet finns också områden för mer vildmarkspräglade upplevelser utan besöksanordningar, synliga byggnader och med låg ljudnivå. Ytterligare skäl till att bevara området för friluftslivet är möjligheten att genom anordningar för och information till besökare erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, upplevelsevärden, biologisk mångfald och renskötsel.

Området är sedan lång tid tillbaka avsatt som fjällnära domänresevat för att bevara natur- och friluftsvärdena och är därför högt prioriterat för formellt skydd. Närheten till naturresevatena Gitsfjällets, Rödingsjö och Skåarnja samt andra skyddade naturområden ger särskilt goda förutsättningar att långsiktigt bevara och utveckla områdets natur- och friluftsvärden.

Behovet av ett långsiktigt skydd av Norra Borgafjällens helhetsvärden förstärks ytterligare av att större delen av naturresevatet ingår i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000. Det innebär att områdets naturtyper, med sina livsmiljöer och arter, för att långsiktigt bevaras och utvecklas är prioriterade för skydd.

De höga naturvärden som dokumenterats i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd. Genom resevatsbeslutet undanröjs hot från exploatering och andra åtgärder och förutsättningarna förbättras för att bevara och utveckla områdets naturmiljöer med därtill hörande strukturer, processer och arter. Genom beslutet bevaras också områdets landskapsformer och möjligheterna att uppleva natur- och kulturlandskapet.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet gäller följande föreskrifter.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk,
2. bygga om eller ändra befintlig byggnads eller anläggnings konstruktion, funktion eller användningssätt,
3. uppföra stängsel, staket eller hägnad,
4. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro, spång, bro eller brygga,
5. dra fram ledning eller rör,
6. bedriva täkt, gräva, plöja, spränga, borra, schakta, dika, dämna, rensa, utfylla, muddra, reglera eller bedriva annan verksamhet som skadar eller förändrar mark och block eller förändrar bottenpografi, vattenflöden eller dräneringsförhållanden,
7. tippa, dumpa eller anordna upplag,
8. utföra skogsbruksåtgärder som till exempel att avverka samt att flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, såväl stående som liggande,
9. inplantera för området främmande arter eller stammar. Undantag gäller för utsättning av fisk som regleras i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskenäringen (1994:1716),
10. anlägga eller bedriva akvakultur av djur, växter eller andra organismer, som exempelvis fiskodling,
11. plantera ängsmark, betesmarker eller annan öppen mark med träd eller buskar eller energigrödor,
12. använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel eller kalk,
13. bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle. Undantag gäller för renskötseln, verksamheten vid helikopterplattan (bilaga 2) samt kojor i naturreservatet. Vid reservatets entré i Borgafjäll får bränsle som har direkt samband med pågående transporter i naturreservatet tillfälligt lagras,
14. framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

15. sätta upp skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning för reklam, information eller liknande ändamål, annat än tillfälligt (högst en vecka) i samband med jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktigas att tåla.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas att tåla att följande anordningar uppförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet, där inget annat anges avses hela naturreservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser enligt Naturvårdsverkets riktlinjer,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. skötselåtgärder för att underlätta för friluftslivet samt för att åtgärda och förebygga slitage och påverkan på mark, växt och djurliv genom anläggande och underhåll av parkeringsplatser, leder, spänger, bryggor, broar, rastplatser, vindskydd och rastskydd med tillhörande sanitära anordningar,
4. skötselåtgärder för bevarande och synliggörande av för friluftslivet intressanta besöksmål samt forn- och kulturlämningar genom plantryckning, röjning och fällning av enstaka buskar och träd,
5. skötselåtgärder för att bibehålla eller skapa öppna miljöer och för att gynna skyddsvärda arter på ängs- och betesmark, stränder, substratmark, vägkanter, våtmarker och annan öppen mark genom plantryckning, klippning eller röjning av buskar, träd och annan vegetation samt slätter, bete eller annan markstörning,
6. fysisk och hydrologisk återställning av våtmarker, sjöar- och vattendrag genom röjning av buskar och träd, slätter och bete, igenläggning av diken, återskapande av naturliga flöden, etablera lekområden för fisk samt borttagande av vandringshinder,
7. borttagande av för området främmande arter, exempelvis lupiner och inplanterad fisk,
8. undersökning och dokumentation av djur, växter och andra organismer samt mark- och vattenförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas, samt om ordningen i övrigt, inom naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. göra åverkan på berg eller mark, till exempel genom att måla, borra, rista, hacka, gräva eller omlagra,
2. fälla, flytta, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, såväl stående som liggande. Undantag gäller för att ta löst liggande torra kvistar för att använda till lägereld på platsen. Undantaget gäller inte torrakor, lågor och tjärstubbar,
3. störa djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt,
4. framföra motordrivet fordon på barmark i terrängen.

Det är utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch, inskrift eller därmed jämförbar anordning,
  6. snitsla spår och sätta upp orienteringskontroller,
  7. inom ett år mer än 5 gånger anordna tävlingar, lägerverksamhet, militära övningar eller andra organiserade arrangemang samt att anordna enstaka arrangemang för fler än 35 deltagare.
-

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna omfattar endast statens mark inom naturreservatet, d.v.s. fastigheterna Kronoöverloppsmarken 1:1 och Borga 1:1.

Naturreservatets föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att vidta de åtgärder som anges i B-föreskrifterna med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken i detta beslut, samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
- b) normalt underhåll av befintliga vägar och vägområden. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får fällas men ska lämnas kvar i naturreservatet,
- c) drift, underhåll, reparation av mast enligt gällande markupplåtelse samt ledning och ledningsgata inom ramen för befintlig koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga åverkningsåtgärder i ledningsgata och sidoområde samt för akuta åtgärder de nödvändiga transporter som krävs för arbetet. Färd med terrängfordon vid planerat underhåll kan i enlighet med reservatsföreskrifterna och gällande terrängkörningslagstiftning kräva Länsstyrelsens tillstånd,

- d) röjning och avverkning av buskar och träd inom en zon av 15 meter runt befintlig huvudbyggnad samt röjning och avverkning av enstaka buskar och träd som riskerar att orsaka skada på byggnader och andra anläggningar,
- e) arrendatorer på statens mark att göra ett begränsat uttag av björkved till i naturreservatet befintliga byggnader (husbehov), efter överenskommelse med Statens Fastighetsverk. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas till ved,
- f) underhåll av befintliga siktgator vid jaktpass samt att i direkt samband med jakt ställa ut informationsskylt. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får inte upparbetas. Länsstyrelsens tillstånd krävs för nya jaktorn och nya siktgator,
- g) uttransport av fällt högvilt, som älg och björn, med stöd av 1 § terrängkörningsförordningen. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg och i första hand ska befintliga stigar och leder användas för att undvika störningar på djurlivet samt minimera mark- och vegetations-skador,
- h) slyröjning, siktröjning, kvistning och kapning av liggande träd för underhåll av befintliga leder, stigar, motionsspår och skoterleder med tillhörande anläggningar för friluftslivet som rastskydd, vindskydd, grillplatser, sanitära anordningar, informationstavlor, skyltar, spänger och broar. Kommunala allmänna leder och anläggningar ska markeras och skyltas i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer övriga stigar och anläggningar skyltas och markeras i samråd med Länsstyrelsen. Färd med terrängfordon kan i enlighet med reservatsföreskrifterna och gällande terrängkörningslagstiftning kräva Länsstyrelsens tillstånd. Undantaget omfattar inte nytt läge (omdragning) av led eller stig, ny eller utökad siktröjning samt anläggning på annan plats, med annan funktion, storlek eller användningssätt än den när reservatet bildades,
- i) uppförande av bro, grillplats, vindskydd, rastskydd eller liknande anläggning som ersättning för befintlig anläggning. Den nya anläggningen ska ha motsvarande funktion, användningssätt, storlek och läge som den borttagna anläggningen. Åtgärden ska ske i samråd med Länsstyrelsen. Färd med terrängfordon kan i enlighet med reservatsföreskrifterna och gällande terrängkörningslagstiftning kräva Länsstyrelsens tillstånd,
- j) uppförande av vedskjul, utedass eller annan liknande komplementbyggnad inom 15 meter från befintlig huvudbyggnad och inte närmare strandlinjen än 25 meter,
- k) genomföra kulturvårdande skötsel och underhåll av kulturmiljöer och fornlämningar i syfte att bibehålla öppna natur- och kulturlandskap genom röjning av buskar och enstaka träd efter samråd med Länsstyrelsen. Färd med terrängfordon kan i enlighet med

reservatsföreskrifterna och gällande terrängkörningslagstiftning kräva Länsstyrelsens tillstånd,

- l) att nyttja mark kring byar och boställen för skogsbete och vattning av betesdjur samt att i samråd med Länsstyrelsen bygga de anordningar som djurskyddet föreskriver för betande djur,
- m) den som har Länsstyrelsens tillstånd att inventera, genomföra vetenskapliga undersökningar, bedriva miljöövervakning samt genomföra kultur-, biotop-, art- eller fiskevårdande åtgärder. Färd med terrängfordon på barmark ska undvikas och får endast ske när tjänst eller åtgärd inte kan utföras på annat lämpligt sätt (24FS 2022:4). Länsstyrelsen kan ge tillstånd från föreskrifterna ovan för att genomföra andra kultur- eller biotopvårdande åtgärder,
- n) renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller att framföra motordrivet fordon vid renskötsel i enlighet med gällande terrängkörningslagstiftning,
- o) för samtliga undantag från föreskrifterna gäller att risken för skada på mark, vegetation och vatten samt påverkan på djurlivet ska minimeras.

Ärendets beredning

Naturreseptatet Norra Borgafjällens (Böörkeje) mycket höga naturvärden har varit kända under lång tid. Förutom renskötsel och den bofasta befolkningens nyttjande av området för rekreation, fiske och jakt har områdets vackra natur lockat turister till området för att vandra, åka skidor och fiska sedan mitten av 1900-talet.

Domänverket avsatte 4 augusti 1987 domänreservatet Norra Borgafjällens i syfte att bevara större, sammanhängande fjällnära skogsområden och angränsande fjällmarker. Enligt Domänverkets beslut ska bl.a. skog och övrig vegetation lämnas så orörd som möjligt, skogsbruk inte bedrivas, friluftsliv främjas och forskning uppmuntras. Av beslutet 1987 framgår också att domänreservatet kan komma att få utökat skydd i form av naturreseptat av Länsstyrelsen.

I samband med att Domänverket bolagiserades beslutade regeringen 21 december 1995 att godkänna en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fastighetsverket rörande förvaltningen av den statliga marken, där de fjällnära domänreservaten förvaltas av Statens Fastighetsverk (NV dnr 30-1685/95). Vidare beslutades vilka fjällnära domänreservatens som omfattades av sådana särskilda naturvärden att de skulle ges skydd som naturreseptat av länsstyrelserna samt att Naturvårdsverket därefter skulle stå för naturförvaltningen (M95/4758/4 och M95/4836/4). Norra Borgafjällens bedömdes ha sådana naturvärden. Våren 2016 begärde Länsstyrelsen och fick också Naturvårdsverket godkännande att

påbörja en reservatsbildningsprocess för de fem återstående fjällnära domänreservaten i länet. Daevnie beslutades 2018-11-13 som en utökning av Marsfjällets naturreservat (dnr 511-2849-2017), Vojmsjölandet 2018-11-13 (dnr 511-5359-2017) och Södra Gardfjället 2022-05-13 (dnr 511-2851-2017), alla tre i Vilhelmina kommun. Parallellt med Norra Borgafjällen pågår naturreservatsbildning av intilliggande domänreservatet Satsfjället i Vilhelmina kommun.

Länsstyrelsen har i maj 2018 i samverkan med Statens Fastighetsverk enats om naturreservatets avgränsning. Länsstyrelsen upplåter på statens mark i enlighet med rennäringslagen jakt och fiske samt mark för exempelvis byggnader och andra anläggningar. Statens Fastighetsverk upplåter bl.a. vedtäkt för husbehov. I söder ingår i naturreservatet också ett område vid Brännliden som inventerades av Länsstyrelsen 2003 i samband med regeringsuppdraget Statliga naturskogar och urskogsartade skogar (SNUS)¹. Då konstaterades att området hade mycket höga naturvärden. Efter samråd mellan Fastighetsverket och Naturvårdsverket överfördes området till Naturvårdsverket för reservatsbildning², i enlighet med riksdagens beslut att det ska skyddas som naturreservat. Delen söder om vägen ingår sedan 2019 i naturreservatet Rödingsjö (dnr 511-5795-2017).

De södra och östra delarna av Norra Borgafjällens naturreservat ingår sedan 2003 i Natura 2000, det europeiska nätverket av skyddade områden.

Länsstyrelsen har flera gånger besökt området både före och under reservatsbildningsprocessen och bl.a. inventerat naturvärden och friluftslivets behov. Norr om Borgafjäll har våtmarkerna inventerats i samband med länets våtmarksinventering (VMI)³. Länsstyrelsen genomför sedan många år tillbaka bl.a. regelbunden tillsyn av de statliga fjällederna⁴ och inventering av de stora rovdjuren⁵.

Norra Borgafjällen är ett populärt besöksmål. Länsstyrelsen förvaltar sedan 1970-talet, på uppdrag av Naturvårdsverket fjälleder inom naturreservatet⁶, bilaga 2. Större delen av Norra Borgafjällens naturreservat

---

¹ Naturvårdsverket. 2004. *Skyddsvärda statliga skogar Jämtlands och Västerbottens län*. Rapport 5343.

² Naturvårdsverket. 2006. *Skyddsvärda statliga skogar. Samråd om områden på Statens fastighetsverks markinnehav i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län*. Rapport 5573.

³ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993. *Våtmarker i Västerbottens län*. Meddelande 1:1993.

⁴ Naturvårdsverket. 2019. *Vägledning om förvaltning av det statliga ledssystemet i fjäl-len*.

⁵ Naturvårdsverket. 2018. *Beskrivning av det skandinaviska inventeringssystemet för stora rovdjur*. Rapport 6830.

⁶ Naturvårdsverket. 1986. *Det statliga ledssystemet i fjällen. Bakgrund och ledsystemets omfattning*. ISBN 91-620-1012-3.

ligger inom område med terrängkörningsförbud enligt terrängkörningslagen, s.k. skoterförbudsområde, bilaga 2. Dorotea kommun beslutade 13 maj 2009 om permanent terrängkörningsförbud inom ett område norr om Borgafjäll, bilaga 2. Naturreservatet omfattas också av förordnande om terrängkörningsreglering i Västerbottens fjällområde (24FS 2014:26). Det s.k. majförbudet, som från och med 5 maj förbjuder terrängkörning på statens mark väster om odlingsgränsen, har funnits sedan 1978 med en översyn 2014 (dnr 523-8339-2014). Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket och övriga fjällän genomfört en översyn av det statliga fjälledssystemet⁷ som följts av bl.a. besökarundersökningar 2014 och 2015 och konkreta åtgärder i form av förbättrad information och ledmarkering, röjning längs leder, nya broar och spänger. Ett rastskydd uppfördes 2017 vid Gaalloe, intill leden mellan Borgafjäll och Saxnäs. 2020 gjordes en översyn av ledsystemet kring Borgafjäll tillsammans med kommunen. Länsstyrelsen har 2020 - 2021 anlagt en ny vandrings- och skidled i Korpådalen till stugan vid Sliptjehke (Lapplandsleden), ett rastskydd vid Geartoe och en ny entré i Borgafjäll.

Länsstyrelsen har sedan hösten 2016 fortlöpande haft en dialog med kommunen om bildande av naturreservat av de fjällnära domänreservaten, Norra Borgafjällens förutsättningar och nyttjande samt områdets fjälledssystem. Dorotea kommun ansvarar för några sommar- och vinterleder i södra delen av naturreservatet. Skoterlederna sköts av Dorotea skoterklubb, som ingår i SAIDK, skoteralliansen i Dorotea kommun. Dorotea kommun genomförde 2014 - 2018 det LONA-finansierade projektet⁸ ”Upprustning av vandringsleder”, som bl.a. omfattade leder i Norra Borgafjällen. Kommunen har 2020 - 2021 fortsatt att förstärka närledssystemet kring Borgafjäll, bl.a. vid Våarmoevaartoe, Korpån, Klöverfjället samt Jon-Anders och Matt-Jons samevisten. En kraftig storm i januari 2021 förstörde rastskyddet öster om Klöverfjället, s.k. Klöverfjällstugan. Ett mycket populärt besöksmål. Kommunen har där efter ansökt om markupplåtelse för att återuppföra rastskyddet (dnr 613-10301-2021). Inom naturreservatet finns också kommunala motionsspår, bilaga 2. Dorotea kommun / Kraapohken tjielte är sedan 2012 förvaltningsområde för samiska språket⁹.

Flera turistföretag har verksamhet inom naturreservatet t.ex. toppturer på skidor, catski till Klöverfjället och Jiengejehtseme samt guidade jakt- och fisketurer. Länsstyrelsen har i samband med reservatsbildningen

---

⁷ Naturvårdsverket. 2014. *Nulägesbeskrivning av det statliga ledssystemet i fjällen. Beskrivning av nuvarande omfattning och skick samt beskrivning av resursbehov och möjligheter för utveckling av ledssystemet*. PM 2014-09-12. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-10379-11.

⁸ Lokala Naturvårdssatsningen (LONA). *Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt*.

⁹ Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

samtalat med några turistföretag och andra entreprenörer i närområdet om anläggningar och nyttandet av naturreservatet. Fornlämningar har inventerats och samevistena har renoverats av bl.a. kommunen, Västerbottens museum och föreningar i olika omgångar sedan 1970-talet. Föreningen Konstvägen sju älvar har 2016 - 2021 drivit ett par projekt för att marknadsföra vandringsleden mellan Borgafjäll och Saxnäs som Konstleden, bl.a. har konstverket ”En god natts sömn” av Per Enoksson placerats vid Matt-Jons sameviste. I naturreservatets ytterkant finns en helikopterplatta.

Länsstyrelsen träffade i mars 2022 Vilhelmina södra sameby för samråd om det planerade naturreservatet. För samebyn är det särskilt viktigt att besökare visar hänsyn till renskötseln eftersom området bl.a. är ett viktigt kalvningsområde. Naturreservatet ligger i samebyns åretruntmarker. Vilhelmina södra sameby samarbetar med Voernese sameby. Länsstyrelsen har därför också i maj 2022 varit i kontakt med Voernese sameby, som meddelat att de inte önskar vidare samråd. Voernese och Vilhelmina södra sameby tog under 1990- och början av 2000-talet tillsammans med respektive länsstyrelse fram skriftliga markanvändningsredovisningar^{10,11} och kartor med bl.a. flyttleder, svåra passager och anläggningar markerade¹². Andra områden kan nyttjas beroende på bl.a. väder, betestillgång eller störningar från andra verksamheter och aktiviteter. Namn på platser anges i beslut och skötselplan i enlighet med Lantmäteriets kartor¹³.

Förslaget till beslut och skötselplan, inklusive A-, B- och C-föreskrifter har samrått med och godkänts av Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten. Förslaget till beslut har sänts på remiss till berörda sakägare, myndigheter, kommun, konstvägenföreningen, samebyar, turistföretag m.fl. för yttrande och samråd under senhösten 2022. Förslaget kungjordes också i länets tidningar samt Post- och inrikestidningar. Det fanns under samma tid på Länsstyrelsens webb och på Dorotea kommunkansli. Följande remissinstanser har yttrat sig:

Sametinget ställer sig positiv till förslagen till beslut och skötselplan. Sametinget tar också upp några punkter från förslaget som de anser är särskilt bra med naturreservatsbildningen: bidrar till att bevara och synliggöra den samiska kulturmiljön inkl. det immateriella kulturarvet, bevarar tillgången av för renskötseln lämpliga kalvningsområden och betesmark,

---

¹⁰ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 2007. *Vilhelmina södra sameby, en beskrivning av samebyns förutsättningar, markanvändning och renskötsel.*

¹¹ Länsstyrelsen i Jämtlands län. 1992. *Utvecklingsplanering markanvändningsredovisning och driftplanering för Frostviken norra sameby.*

¹² Sametinget. 2009. Rennäringens markanvändningskartor.

¹³ 18 § Förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

möjligheten att genomföra skadeförebyggande åtgärder samt samiska platsnamn och hur de beskriver landskapet.

Statens fastighetsverk (SFV) anser att förslaget till beslut är väl genomarbetat och har inga ytterligare synpunkter i ärendet.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Västerbottens museum har lämnat kompletterande information om projekt som inventerat fornlämningar samt restaurerat och skyltat samevisstena. Västerbottens museum anser att det för att få ett bättre underlag bör göras ytterligare inventeringar av områdets forn- och kulturlämningar.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen håller med om att det inom naturreservatet liksom i länets övriga fjällområde saknas heltäckande inventeringar av fornlämningar och kulturmiljöer. Ökad kunskap om ett områdes fornlämningar och kulturmiljöer är värdefullt ur flera perspektiv bl.a. för att undvika skador samt förstärka ett naturreservats upplevelsevärde. Många fornlämningar är svåra att se och tyda i landskapet. Naturreservatets beslut och skötselplan utgår från befintliga leder, anläggningar och besöksmål t.ex. de samevisten som Västerbottens museum för många år sedan skyltat inom projektet Sevärt Västerbotten. Dessa är inventerade ett antal gånger. Länsstyrelsen anser därför att det i nuläget inte krävs fler inventeringar innan beslut om naturreservatet.

Övriga remissinstanser har valt att inte yttra sig.

Beskrivning av naturreservatet

Norra Borgafjällens naturreservat ligger strax norr om Borgafjäll. I norr gränsar reservatet mot Vilhelminas kommungräns och i väster mot Jämtlands länsgräns. Naturreservatet utgörs av ett större sammanhängande fjällområde med flera sjöar och vattendrag. Reservatet är variationsrikt med avseende på naturtyper, arter och livsmiljöer. Större delen av området består av fjällmassiv med kalfjällstoppar, varav Jiengejehtseme sydtopp (1 477 meter över havet) är högst, och fjällplataer med ris- och gräshedar. I fjällsluttningarnas nedre delar och i fjälldalarna återfinns videbuskmarker, fjällbjörkskog och i de södra delarna fjällnära barrskogar. I reservatet finns också flera våtmarker, t.ex. sluttande kärr norr om Borgafjäll och översilningsängar längs Korpån. Det finns gott om intressanta geologiska miljöer bl.a. de mäktiga moränbacklandskapen vid Sturje och Kaejhpje.

Naturreservatet har en för fjällen typisk flora och fauna men hyser också flera skyddsvärda och rödlistade arter, t.ex. kavernularia, norsk näverlav, mindre barkplattbagge och lappsparv. Av och till förekommer också

fjällräv och de stora rovdjuren björn, järv, lodjur och kungsörn i området. I reservatet återfinns också arter som enbart är funna på serpentenberg, bl.a. smal ängssyra och spenslig fjällnejlika.

Norra Borgafjällen är ett attraktivt och lättillgängligt besöksmål med höga upplevelsevärden året om. Reservatets entré ligger i byn Borgafjäll och turistvägen Konstvägen sju älvar går söder om naturreservatet. I närområdet finns flera fritidshus och turistanläggningar samt annan service, bl.a. i Borgafjäll och Sutme. Norra Borgafjällen nyttjas för naturupplevelser i fjällmiljö, t.ex. vandring, skidåkning, terrängcykling, skoterkörning längs leder, naturstudier, svampplockning, jakt och fiske. Populära besöksmål med storslagna vyer över fjällandskapet är bl.a. Våarmoevaaroe, Klöverfjället, Gaalloe samt samevistena Sodtme, Stoviken, Matt-Jons och Jon-Anders. En tur längs leden i den vackra Korpådalen, som sträcker sig från Borgafjäll till sjösystemet i nordväst, bjuder på ett tvärsnitt av reservatets naturmiljöer. Leden är också startpunkt för den statliga fjälleden, Lapplandsleden, mellan Borgafjäll och Hemavan. Länsstyrelsen upplåter småviltjakt och fiske.

Turismen i fjällområdet har ökat under senare år med aktiviteter som snöskoterturism, skidåkning i olika former, vandring, terrängcykling samt jakt och fiske. Naturreservatets storlek gör att det också finns områden med få besöksanordningar som bjuder på vildmarkspräglade naturupplevelser utan ljud- och ljusstörningar, t.ex. rofyllda vandringar, naturfotografering och stjärnskådning. Reservatets intressanta naturmiljöer används också för undervisning och forskning.

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina södra samebys åretruntmarker. Det är ett mycket betydelsefullt område som kalvningsland och betesområde från vår till höst. Vilhelmina södra sameby samarbetar med samebyn Voernese, som också nyttjar delar av området från vår till höst. Inom naturreservatet finns flyttleder och renskötselansläggningar. Det är viktigt att besökare visar stor hänsyn till renskötelsens förutsättningar, t.ex. vid vandring, småviltjakt och terrängcykling. Särskilt känsliga perioder för störningar från andra verksamheter är under vårvintern då vajorna behöver lugn och i samband med att renarna samlas ihop för skiljning och slakt på sommaren och hösten.

Områdets kulturhistoriska värden utgörs bland annat av den rika förekomsten av äldre samiska lämningar, t.ex. renvallar och visteplatser. Fjällbjörk- och granskogarna vid närliggande bosättningar nyttjades för skogsbete.

Länsstyrelsens motivering och bedömning

Motiv till skyddets utformning

Motivet till naturreservatsbildningen är att långsiktigt öka och säkerställa förekommande natur- och friluftsvärden. Norra Borgafjällen är ett stort sammanhängande fjällområde med många värdefulla naturmiljöer som hyser en mångfald av växt- och djurarter knuta till dessa miljöer. Skyddet bidrar också till bättre grön infrastruktur och gynnsamma förutsättningar för biologisk mångfald på landskapsnivå. Motiv till reservatsbildningen är också de fina förutsättningarna för olika friluftaktiviteter året runt.

För att områdets värden ska bestå behöver området därför långsiktigt skyddas från skogsbruk, vattenkraftsutbyggnad, dikning och andra arbetsföretag, verksamheter och anläggningar som innebär att områdets naturvärden skulle skadas eller som försvårar för allmänhetens tillträde till området.

Naturreservatet uppvisar som helhet en hög grad av naturlighet samtidigt som det också är kulturpräglad, exempelvis av slätter och bete. Påverkan på naturmiljöer och arter är som helhet ringa och skötselriktningen är därför huvudsakligen fri utveckling. Möjlighet finns att genomföra naturvårdande skötselåtgärder för att bevara hävdade marker samt livsmiljöer för värdefulla arter. Även för områdets främmande arter kan behöva bekämpas inom reservatet.

Områdets höga friluftsvärden motiverar möjligheten att underhålla friluftsanordningar samt synliggöra besöksmål. Lokalt förekommer påverkan från bl.a. tramp och motorfordon samt risk för ytterligare störningar på områdets värdefulla flora och fauna. Det ges därför möjlighet till återställningsåtgärder för att förebygga störningar på fågel- och djurlivet samt slitage, som markskador på våtmarker, fjällhedar och värdefulla floralokaler. Det ges även möjlighet att bibehålla goda sanitära förhållanden vid rastplatser och liknande. Naturreservatets förvaltning ger också goda möjligheter att informera besökare och bevara områden med lägre grad av infrastruktur.

Undantagen från föreskrifterna ska underlätta jakt, rennäring samt underhåll av befintliga anläggningar såsom ledningar och friluftsanordningar i naturreservatet. Naturreservatet har inga föreskrifter som reglerar skoterkörning på väl, snötäckt mark. En stor del av naturreservatet ligger inom regleringsområden för terrängkörning enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313) och 6 § terrängkörningsförordningen (1978:594) samt 3 § terrängkörningslagen och 15 § punkt 2 terrängkörningsförordningen, se bilaga 2. Liksom vid all snöskoterkörning i hela

Västerbottensfjällen gäller tillfälliga förbud enligt terrängkörningslagen, t.ex. det s.k. majförbudet efter 5 maj varje år (24FS 2014:26).

Delar av naturreservatet ingår i Natura 2000. Länsstyrelsen bedömer att Norra Borgafjällens skydd som Natura 2000-område inte är tillräckligt utan att området har behov av kompletterande skydd för att minska risken för negativ påverkan på naturtyper och arter. Skyddet möjliggör också genomförande av skötselåtgärder, exempelvis för att förebygga störningar och slitage på känsliga naturtyper och arter.

Det krävs ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevara och utveckla naturreservatets värdefulla natur- och friluftsmiljöer. Länsstyrelsen bedömer att naturreservat är den lämpligaste skyddsformen för områden som Norra Borgafjällen med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs och där det krävs starka restriktioner under lång tid för att värdena ska bibehållas och utvecklas.

Länsstyrelsen har därför bedömt att området, i enlighet med miljöbalkens mål om skydd av värdefulla natur- och kulturmiljöer och bevarande av biologisk mångfald (1 kap. 1 § miljöbalken) samt områdets värde för friluftslivet, bör förklaras som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken.

Överensstämmelse med planer och strategier för skydd och förvaltning

Bevarandet av naturreservatet Norra Borgafjällen ligger i linje med internationella, nationella och regionala strategier och planer för skydd och bevarande av värdefull natur. Fjällen är en känslig miljö som många olika intressen gör anspråk på.

Norra Borgafjällens naturreservat utgör en byggsten för bättre *grön infrastruktur* och ökad biologisk mångfald på landskapsnivå¹⁴. En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet. Ett långsiktigt skydd av Norra Borgafjällsområdet är prioriterat utifrån de *regionala strategierna* för *våtmarker*¹⁵ samt *sjöar och vattendrag*¹⁶. Reservatet ligger inom *värdestråk för våtmarker* och *limniska miljöer*¹⁷. Brännlidensskogarnas höga naturvärden beskrevs i samband med Länsstyrelsens inventering av *Skyddsvärda statliga skogar och*

¹⁴ Länsstyrelsen Västerbottens län. 2019. *Handlingsplan för grön infrastruktur i Västerbottens län*.

¹⁵ Länsstyrelsen Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av våtmarker i Västerbottens län*.

¹⁶ Länsstyrelsen Västerbottens län. 2008. *Strategi för skydd och restaurering av sjöar och vattendrag i Västerbottens län*.

¹⁷ Länsstyrelsen Västerbotten. 2020. *Grön infrastruktur i Västerbottens län - regional handlingsplan*.

*urskogsartade skogar (SNUS)*¹⁸. Större delen av Brännlidens barrskogar har av Statens fastighetsverk klassats som *nyckelbiotoper*. Myrarna kring Borgafjäll har i *länets våtmarksinventering*¹⁹ fått näst högsta naturvärdesklass (klass 2). Förutsättningarna är därmed goda att långsiktigt bevara och utveckla naturreservatets utpekade värden.

Många av fjällens arter är konkurrenskänsliga och en förhållandevis stor andel av arterna förekommer inte i någon annan landskapstyp, samtidigt är få fjällarter rödlistade²⁰. Ur biodiversitetssynpunkt är därför bevarande av fjällmiljön mycket viktigt. Norra Borgafjällen berörs av flera *åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)*: fjällräv²¹, utter²², dubbelbeckasin²³ och rikkärr²⁴. Förekomsten av björn, järv, lo och kungsörn omfattas av de *nationella förvaltningsplanerna för rovdjur*^{25,26,27}. Reservatets sjöar och vattendrag hyser värdefulla ursprungliga stammar av öring och röding.

Förenlighet med miljömål, friluftsmål och EU-direktiv

Bevarandet av biologisk mångfald och arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljö kvalitetsmålen är en hörnsten i det nationella miljöarbetet och naturreservat är en av de skyddsformer som utgör basen i det formella skyddet av värdefulla naturområden och biologisk mångfald.

Naturreservatet Norra Borgafjällen bidrar till att nå miljömålet *Storslagen fjällmiljö* genom att ett större sammanhängande fjällområde med höga natur- och kulturvärden bevaras. Naturreservatet stärker också miljömålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker* samt *Ett rikt växt och djurliv* i och med att förekommande naturtyper och arter ges ett långsiktigt skydd.

---

¹⁸ Naturvårdsverket. 2004. *Skyddsvärda statliga skogar Jämtlands och Västerbottens län*. Rapport 5343.

¹⁹ Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993. *Våtmarker i Västerbottens län*. Meddelande 1:1993.

²⁰ Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*.

²¹ Naturvårdsverket. 2017. *Åtgärdsprogram för fjällräv 2017 - 2012 (Vulpes lagopus)*. Rapport 6780.

²² Naturvårdsverket. 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av utter (Lutra lutra)*. Rapport 5614.

²³ Naturvårdsverket. 2007. *Åtgärdsprogram för dubbelbeckasin 2006 – 2009 (Gallinago media)*. Rapport 5703.

²⁴ Naturvårdsverket. 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr*. Rapport 5601.

²⁵ Naturvårdsverkets förordning om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (NFS 2009:1263).

²⁶ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10).

²⁷ Sametingets föreskrift om bidrag och ersättning för rovdjursförekomst i samebyar (STFS 2007:9).

Norra Borgafjällens naturreservat bidrar genom att bevara och utveckla områdets rekreations- och friluftsvärden och besöksmål till att stärka de nationella friluftsmålen *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*. Vidare stärks friluftsmålen *Starkt engagemang och samverkan* och *Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling*, genom att flera aktörer samverkar inom sina ansvarsområden för att området ska kunna erbjuda fina upplevelsevärden och goda förutsättningar för olika former av friluftaktiviteter vilket också bidrar till att uppnå nationella *folkhälsomål*. Bevarandet av det kulturhistoriska landskapet bidrar till de nationella kulturmiljömålen *Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas* samt *Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön*.

Inom naturreservatet Norra Borgafjällen finns många värdefulla *fornlämningar och kulturmiljöer*. Naturreservatet kan i viss mån bidra till att uppfylla Sveriges internationella åtaganden för att bevara det *biologiska kulturarvet*^{28,29}, natur som berättar om människans nyttjande. Exempelvis genom att tidigare brukade marker sköts och spår från t.ex. barktäkt bevaras. Det ges också möjlighet att vid intressanta besöksmål för friluftslivet synliggöra det *immateriella kulturarvet* (traditionell kunskap och berättelser). Bevarandet av det *samiska kulturlandskapet* följer intentionerna i det nationella programmet³⁰. Naturreservatsbildningen bidrar bl.a. till att bevara och synliggöra det samiska kulturarvet samt att bevara tillgången av för renskötseln lämpliga kalvningsområden och betesmark.

Norra Borgafjällens naturreservat har naturtyper och arter som är av stort värde i ett europeiskt perspektiv. De södra och östra delarna av området ingår sedan 2003 i det europeiska nätverket av skyddade områden, *Natura 2000* enligt Art- och habitatdirektivet³¹. Skyddet som naturreservat bidrar till att uppnå gynnsam bevarandestatus för ingående Natura 2000-naturtyper och arter på biogeografisk nivå. För området utpekade arter är lodjur (1361), fjällräv (1911), järv (1912) och skogsror (1948)^{32,33}.

---

²⁸ FN. Artikel 9j om Traditionell kunskap i *Konventionen om biologisk mångfald*. Rio de Janeiro, den 5 juni 1992. Trädde i kraft 2003, SÖ 1993:77.

²⁹ UNESCO. *Konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet*. Paris, den 17 oktober 2003. Trädde i kraft 2011, SÖ 2012:31.

³⁰ Ajtte, Gaaltje och Länsstyrelsen Västerbottens län. *Det samiska kulturlandskapet. Program för att bevara, bruka och utveckla samiska kulturlandskap 2015 – 2020*.

³¹ EU:s Art- och habitatdirektiv, Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

³² European Commission: Natura 2000 – map and standard data form <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000>

³³ Länsstyrelsen Västerbotten. 2017. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Norra Borgafjäll*. Diarienummer 512-7557-2016.

Enligt EU:s art och habitatdirektiv är järv prioriterad art och prioriterade naturtyper är alpina översilningskärr, skogbevuxen myr och taiga.

Genom att bevara och utveckla reservatets naturliga vattenmiljöer bidrar skyddet också till *EU:s Vattendirektiv*³⁴. Reservatets vattendrag har i arbetet med EU:s vattendirektiv givits miljö kvalitetsnormen god ekologisk status. I sjöarna och vattendragen finns stationära värdefulla stammar av öring och röding, liksom andra lokala och ursprungliga bestånd av fisk och vattenlevande insekter, vilka är viktiga att bevara. Vattendragen längst i öster avvattnas till nationellt värdefulla vatten³⁵, t.ex. Vaellienjohke. Särskilt värdefulla vatten är också naturreservatets fisktomma sjöar. De naturliga vattenståndsvariationerna i naturreservatets sjöar och vattendrag är viktiga för att bibehålla förutsättningarna för den karaktäristiska vegetationen som är knuten till blottade bottnar och stränder.

Effekter på ekosystemtjänster

Norra Borgafjällens naturreservat har en inverkan på ett flertal ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster är ekosystemens direkta och indirekta produkter och tjänster som bidrar till människors välfärd och livskvalitet. Exempel på värdefulla ekosystemtjänster i området är

- naturarv i form av karaktäristisk fjällnatur,
- kulturarv från människor som levt och lever i fjällen,
- möjligheter till rekreation och turism t.ex. skidåkning, jakt och fiske i kombination med upplevelsen av fjällmiljön,
- produktion av bl.a. kött, fisk, bär och svamp,
- naturliga flödesregimer med översvämningszoner längs sjöar och vattendrag, bl.a. viktiga lekmiljöer för fisk,
- resurs för forskning och utbildning, exempelvis om klimat, ekologi och geologi.

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter reservatsbildningen har på olika ekosystemtjänster från naturreservatet, se tabell nedan. I bedömningen ingår de ekosystemtjänster som påverkas i måttlig till hög grad. I tabellen anges även om beslutet har en positiv eller negativ inverkan på berörd ekosystemtjänst.

---

³⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

³⁵ Vatten Informations System Sverige, VISS.

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Produktion av livsmedel från vilda växter och djur	Positiv
	Produktion av dricksvatten	Positiv
	Produktion av träråvaror	Negativ
	Produktion av energi, t.ex. vind- och vattenenergi	Negativ
	Produktion av träbiomassa (bioenergi)	Negativ
Reglerande & upprätt- hållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
	Upprätthållande av markens struktur	Positiv
	Bullerdämpning	Positiv
	Biologisk kontroll av skadegörare (inklusive invasiva arter)	Positiv
Kulturella	Naturarv, dvs bevarande av naturens värden för framtida generationer	Positiv
	Kulturarv, dvs bevarande av naturliga miljöer som är viktiga av andliga eller historiska orsaker, lokal identitet	Positiv
	Tillhandahållande av attraktiva miljöer för friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning, kunskap och lärande, förståelse för landskapets utveckling	Positiv
	Estetiska värden t.ex. boende vid naturskön miljö, rekreation och turism i ostörd miljö	Positiv
Stödjande	Näringsämnes-cirkulation - vattnets kretslopp	Positiv
	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv
	Geologisk mångfald, t.ex. bevarande av geologiska miljöer	Positiv
	Ekologiska samspel t.ex. näringsvävares dynamik, interaktioner mellan trofiska nivåer, evolutionära processer	Positiv
	Tillhandahållande av livsmiljöer som t.ex. barnkammare, lek- och spelplatser, boplatser, rastplatser för flyttfåglar	Positiv

Produktionen av virkesråvara till skogsbruket samt vind-, vatten- och bioenergi påverkas negativt. Samtidigt förstärks det långsiktiga bevarandet av rennäringens nyttjande av mark och vatten samt förekommande vedtäkt för husbehov. Fjällens bidrag till klimatregling bevaras, t.ex. lagring av kol i vegetation och torv.

Hushållning med mark- och vatteområden och kommunala planer
Naturreservatet Norra Borgafjällen ligger inom *riksintresse för rörligt friluftsliv och turism* enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Nordvästra delen av naturreservatet ligger inom *riksintresse för obrutet fjäll* enligt 4 kap. 5 § miljöbalken. Större delen av naturreservatet avvattnas av Korpån som ligger inom Långselåns avrinningsområde vilket är *skyddat mot utbyggnad av vattenkraft och vattenreglering* enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Det innebär, enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken, att ingrepp i miljön endast får komma till stånd om de inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden samt att turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas.

Naturreservatet berör även *riksintresse för friluftslivet* enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, Södra Lapplandsfjällen (FAC02). Nordvästra delen av naturreservatet ingår i *riksintresse för naturvård*³⁶, Autjojaure (NRO24098), enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Naturreservatet gränsar till riksintressena för naturvård Blaikfjället (NRO24015) i öster och i väster till Frostvikenfjällen (NRO230001).

Norra Borgafjällen ingår i kärnområde för Vilhelmina södra sameby som är av *riksintresse för rennäringen* enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Hela naturreservatet ligger inom samebyns åretruntmarker och har stort värde för renskötseln som kalvningsland och betesområde från tidig vår till sen höst. Väster om naturreservatet finns kärnområden av riksintresse för rennäringen för samebyn Voernese. Genom samarbete med Vilhelmina södra sameby betar renar från Voernese inom Norra Borgafjällens naturreservat. Rennäringen är en naturlig del i områdets helhetsvärden och betydelsefull för landskapets utseende och funktion. Bildandet av Norra Borgafjällens naturreservat bidrar till förutsättningar att bibehålla riksintresset för rennäring med viktiga renbetesmarker och nyckelområden för renskötseln genom att helhetsmiljön bevaras långsiktigt från exploatering. Reservatsbildningen bidrar också till ökade möjligheter att genomföra skadeförebyggande åtgärder t.ex. information till besökare om behovet att visa hänsyn till renskötseln samt kanalisering längs lämpliga leder. Miljöbalkens krav på samråd för fasta renskötselanläggningar enligt 12 kap. 6 § miljöbalken ger goda förutsättningar att samordna friluftslivets och renskötselns behov av anläggningar, exempelvis broar.

Vid en avvägning ska enligt 3 kap. 10 § miljöbalken företräde ges åt det intresse som på lämpligaste sätt främjar en långsiktigt god hushållning. Länsstyrelsen bedömer att ovan nämnda riksintressen är förenliga med ett skydd av naturområdet. Fjällområdets höga naturvärden bevaras långsiktigt samtidigt som det ges möjligheter att informera besökare,

---

³⁶ Länsstyrelsen i Västerbottens län. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.

bibehålla och utveckla en god infrastruktur för det rörliga friluftslivet och genomföra skadeförebyggande åtgärder, exempelvis förebygga markskador och säkerställa goda sanitära förhållanden vid populära besöksmål.

*Kommunens översiktsplan*³⁷ är från 1990. En översyn pågår av översiktsplanen samt framtagande av detaljplaner i Borgafjällsområdet. Enligt den gällande översiktsplanen bör ekologiskt värdefulla områden bevaras. Planen framhåller också de goda naturliga förutsättningar för fritid, rekreation och turism bl.a. vikten av att områden med vildmarks-karakter bevaras. Detaljplanerna omfattar områden utanför naturreservatet, bl.a. för fritidshusbebyggels, där ett långsiktigt bevarande av naturreservatets natur-, kultur- och friluftlivsvärden kan utgöra ett mervärde. Kommunen har vandrings-, skid- och skoterleder med tillhörande rastplatser inom naturreservatet.

Sammantaget så bedömer Länsstyrelsen utifrån reservatets omfattning att detta beslut om bildande av Norra Borgafjällens naturreservat är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med för området gällande kommunala planer.

Intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken

Vid skydd av områden ska det enligt 7 kap. 25 § miljöbalken göras en intresseavvägning där hänsyn ska tas till enskilda intressen. Utgångspunkten vid avvägning mellan enskilda och allmänna intressen är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen. I avsnittet *Motiv till skyddets utformning* ges en fördjupad motivering till detta.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området. Föreskrifterna är anpassade till vad som behövs för att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet. De är främst avsedda att begränsa skador på växt- och djurliv samt mark och vattenmiljöer.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att de positiva effekterna av att bevara området överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap. 25 § har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

---

³⁷ Dorotea kommun. 1990. *Översiktsplan för Dorotea kommun*. Antagen av kommunfullmäktige 1990-11-26. Arbetet pågår med ny översiktsplan.

Konsekvensutredning för ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en bedömning om konsekvensutredning göras för ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken. Dessa föreskrifter gäller rätten att färdas och vistas, och ordningen i övrigt i området och exemplifieras i förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45) som förbud mot åtgärder som annars hade varit tillåtna enligt allemansrätten.

Inom Norra Borgafjällens naturreservat finns ett omfattande nätverk av leder för vandring, skidåkning och skoterkörning. Länsstyrelsen anser att det därmed finns goda förutsättningar att bibehålla ett varierat och rikt friluftsliv och undvika påverkan på vegetation och djurliv t. ex. genom att besökarens färder till besöksmål, fiskesjöar m.m. kanaliseras längs de markerade lederna. Länsstyrelsen bedömer vidare att naturreservatet kan bidra till att utveckla områdets friluftsvärden, exempelvis genom samordning av resurser för anläggningar, information och leder.

Olika organiserade arrangemang kan störa andra besökare och verksamheter eller negativt påverka naturmiljön. Det kan t.ex. röra sig om att arrangemanget bedrivs på olämpligt sätt, i olämplig omfattning eller på olämplig plats eller tid. För att uppnå ett långsiktigt hållbart bevarande och förvaltning av området krävs därför Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskriften C7. Det ger bl.a. förutsättningar att förebygga störningar och skador genom information och lokalisering av anordningar samt möjliggör samverkan kring områdets skötsel.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivning.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudet/föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen kan lämna tillstånd till en åtgärd om det inte strider mot reservatets syfte. Ett tillstånd innebär att en åtgärd kan få vidtas, åtminstone i viss omfattning men att det kan finnas krav på utformning, tidsbegränsning, lokalisering mm.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska lagens bestämmelser eller föreskrifter inte tillämpas i den mån de strider mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också andra lagar, förordningar och föreskrifter till skydd för naturmiljön, till exempel:

Av särskild betydelse är att området är utpekad som ett Natura 2000-område enligt EU:s Art- och habitatdirektiv (92/43/EEC). Beträffande Natura 2000-området gäller tillståndsplikt enligt 7 kap. 28a - 29b §§ miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som direkt eller indirekt kan komma att påverka utpekade naturtyper och arter eller på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön och arter i övrigt. Det gäller även åtgärder som vidtas utanför Natura 2000-området.

Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fridlysta enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter, exempelvis samtliga orkidéer och skogsrör, är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Enligt 2 kap. 6 § KML är det förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, planering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Större delen av Norra Borgafjällens naturreservat ligger inom område med terrängkörningsförbud enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313) och 6 § terrängkörningsförordningen (1978:594) samt vid Borgafjäll ett område med permanent förbud mot terrängkörning enligt 3 § terrängkörningslagen och 15 § punkt 2 terrängkörningsförordningen. Det innebär bl.a. att det inom dessa områden förutom att köra på barmark i terrängen också är förbjudet att på snötäckt mark köra skoter utanför markerade allmänna skoterleder. Kommunen, och i de fall det berör flera kommuner Länsstyrelsen, får enligt 3 § terrängkörningslagen besluta att helt eller delvis stänga ett område för all skotertrafik om det medför olägenhet ur naturvårdssynpunkt eller annan allmän synpunkt, t.ex. rennäring. På all statlig mark väster om odlingsgränsen i Västerbottens län infaller varje år skoterförbud 5 maj, det så kallade majförbudet (24FS 2014:26). Majförbudet innefattar även skoterlederna i Norra Borgafjällsområdet.

Majförbudet gäller inte för de undantag som framgår av 1 § terrängkörningsförordningen (1978:594). För personer folkbokförda väster om odlingsgränsen inom Västerbottens län gäller inte majförbudet färd längs allmän skoterled, inklusive färd över sjöar längs skoterledens sträckning.

Enligt 1 § terrängkörningslagen (1975:1313) är det förbjudet att köra på barmark i terräng med motordrivna fordon. Vissa elcyklar, segways, elskotrar och liknande fordon räknas som motordrivna fordon enligt 2 § lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och är därmed förbjudna att framföras i terrängen på barmark.

I samband med renskötsel är det, enligt reservatets föreskrifter, tillåtet att använda terrängfordon i enlighet med 1 § 4 punkten terrängkörningsförordningen (1978:594). Det vill säga att terrängfordon får användas av dem som utför underhåll av renskötselanläggning och för arbete med renskötsel vid bevakning av renar, drivning och samling av renar inför omedelbart förestående märkning, slakt eller flyttning samt för rensköttarnas försörjning med livsmedel och andra dagligvaror i direkt samband med renskötseln.

För anordnande av fasta renskötselanläggningar ska samråd ske med Länsstyrelsen enligt 12. kap 6 § miljöbalken, enligt vad som framgår av 7c § förordningen (1998:904) om anmälan om samråd.

I 94 § rennäringslagen (1971:437) finns bestämmelser som anger att flyttvägar för renar inte får stängas av samt att man inte får skrämma, ofreda, driva bort eller hindra renar från att beta inom område där renskötsel är tillåten.

Delar av naturreservatet omfattas av strandskyddsbestämmelserna i 7 kap. 13 - 18 §§ miljöbalken. Beslut om bygglov innebär inte att dispens från reglerna om strandskydd och reservatsföreskrifterna har beviljats. Inom naturreservat är det Länsstyrelsen som prövar ärenden om strandskydd.

Vattenverksamheter, t.ex. anläggandet av en brygga, är anmälnings- eller tillståndspliktig verksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken.

I enlighet med 24FS 2011:10 ska jaktcamper på statens mark ovan odlingsgränsen senast ett dygn innan campen är tänkt att sättas upp anmälas till Länsstyrelsen för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken samt 3 § rennäringsförordningen (1993:384) och godkännas.

Det är förbjudet att använda blyhagel vid jakt på våtmarker och över grunda delar av öppet vatten enligt 14b § förordning (1998:944) om förbud m.m. i vissa fall i samband med hantering, införsel och utförsel av kemiska produkter.

I enlighet med 2 kap. 16 § förordningen (1994:1716) ska tillstånd för utsättning av fisk sökas hos Länsstyrelsen. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart. Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar.

Av 16 § i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter framgår att hundar under tiden 1 mars - 20 augusti ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 4. Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft. I annat fall går rätten till ersättning eller inlösen förlorad.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Helene Hellmark Knutsson med Lena Lundevaller, handläggare naturreservat som föredragande.

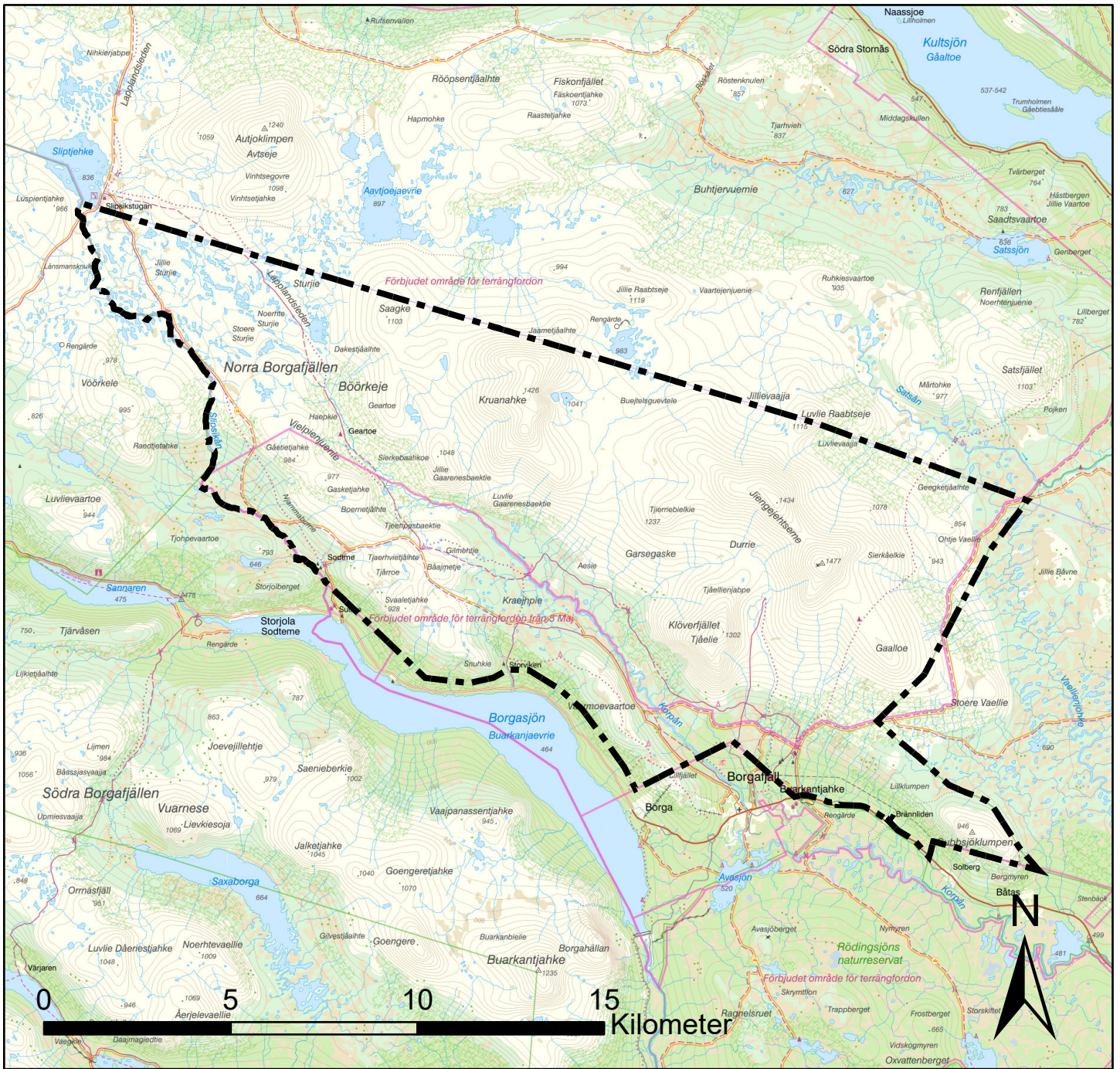
Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Helene Hellmark Knutsson
Landshövding

Lena Lundevaller
Handläggare naturreservat

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Karta med leder och övriga anläggningar samt permanent regleringsområde för terrängkörning enligt terrängkörningslagen
3. Skötselplan inkl. bilagor
4. Överklagandehänvisning till regeringen

Naturresevat

Norra Borgafjällen

Dorotea kommun
Västerbottens län

Bilaga 1 till beslut med
diarienummer 511-11504-2017

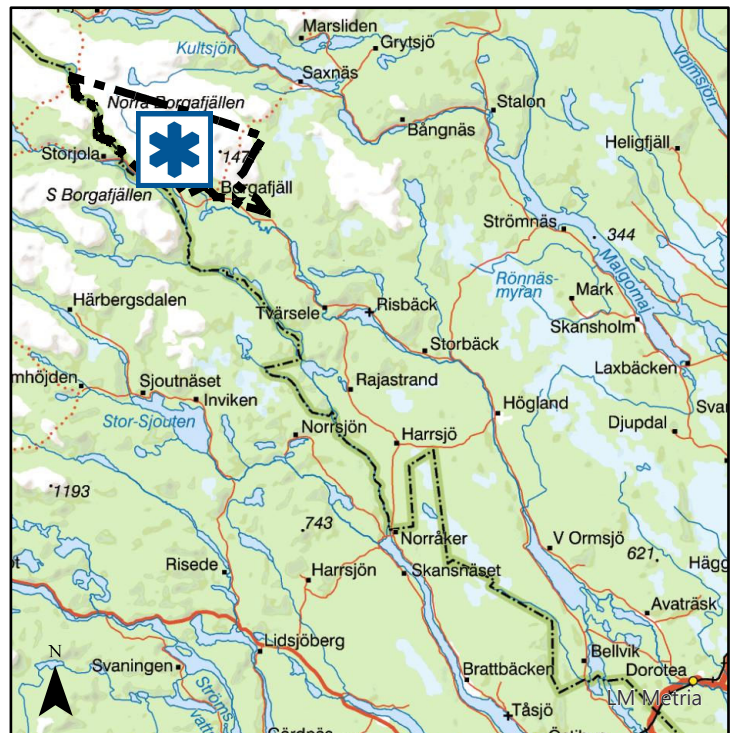
 Naturresevat gräns

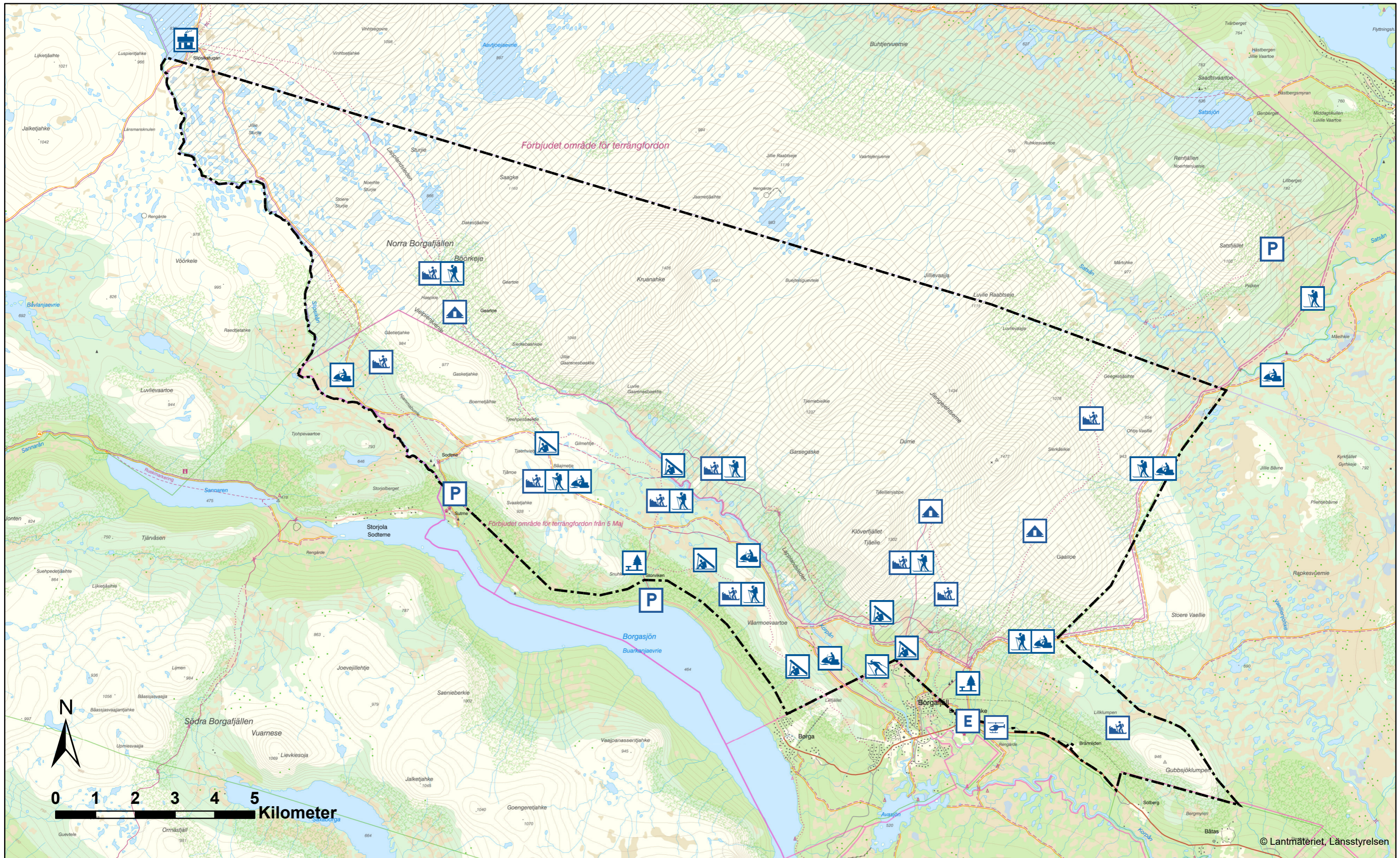
2023-02-02

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bakgrundskartor © Lantmäteriet, Länsstyrelsen

Bilaga 2. Karta med anläggningar och område med terrängkörningsförbud tillhörande beslut för naturreservatet Norra Borgafjällen, Dorotea kommun. Dnr 511-11504-2017.

Anläggningar

	Vandringsled, stig		Entré		Vindskydd		Motionsspår
	Skidled		Parkering		Rastskydd		Helikopter landningsplats
	Skoterled		Rastplats		Stuga, övernatting		

	Naturreservat gräns
	Område med permanent terrängkörningsförbud enligt terrängkörningslagen

2023-02-02

Länsstyrelsen Västerbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Du anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer 511-11504-2017.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange ärendets diarienummer 511-8478-2013.